

Obr.1

Hygieia

PZTV112

MUDr. Simona Majorová
UK FTVS, Katedra ZTV a TVL

Učební text

PZTV112 Hygiena

Požadavky na splnění předmětu :

Zápočtový test + zpracovaný úkol (viz. SIS a MOODLE1)

Literatura

- HAMPLOVÁ, L. a kol. Mikrobiologie, imunologie, epidemiologie, hygiena pro bakalářské studium a všechny typy zdravotních škol. 1.vyd. Praha: Triton, 2015.
- PODSTATOVÁ, H. Základy epidemiologie a hygieny. 1.vyd. Praha: Galén: Karolinum, 2009.
- TUČEK, M. a kol. Hygiena a epidemiologie. 2. dopl..vyd. Praha: Karolinum, 2018.
- LADOU, J., HARRISON R. J. Current Occupational Environmental Medicine. 5th Ed., McCraw-Hill Education, 2014.
- WARD, H. et al. Oxford handbook of epidemiology for clinicians. OUP Oxford, 2012.

Lze využít:

- CINGLOVÁ, L. Hygiena - učební texty pro trenérskou školu FTVS UK v Praze. 1.vyd. Praha: UK, FTVS, 2002. 74 s. ISBN 80-86317-25-0.
- BERAN, J., VANIŠTA, J. et al. Základy cestovního lékařství. 1.vyd. Praha: Galén, 2006. 288 s. ISBN 80-7262-435-0.

Hygiena je lékařským oborem, který se zabývá specifickou a nespecifickou primární prevencí včetně hodnocení zdravotních rizik.

Hygiena je věda o uchování zdraví a je oborem preventivním.

- Vztah: prostředí ↔ člověk
- Snaha předcházet nemocem
- zabývá se všemi faktory ovlivňujícími tělesné zdraví i duševní pohodu člověka.

- **Zdraví** (dle SZO) je stav úplné fyzické, psychické a sociální pohody
- V roce 1984 WHO revize definice zdraví – doplňující charakteristiky
- Dnes spíše:
- Zdraví „míra, v jaké je jednotlivec nebo skupina schopna realizovat vlastní cíle a uspokojovat potřeby a měnit nebo zvládat životní prostředí; na druhé straně reagovat na změny a vyrovnávat se se svým prostředím;

○ Hygiena:

- (vše)obecná a komunální
- výživy a předmětů běžného užívání
- dětí a dorostu (mladistvých)
- práce

- **Hygiena (vše)obecná a komunální**
 - Všeobecná: obecné zákonitosti vztahu
člověk ↔ prostředí
vliv ovzduší, vody, půdy, flóry, fauny
 - Komunální: životní podmínky v lidských
sídlištích, jejich vliv na zdraví,
zásady ochrany, tvorby krajiny, bydlení

- **Hygiena výživy a předmětů běžného užívání**
Zkoumá vliv výživy na zdraví. Posuzuje zdravotní nezávadnost potravin, osobní i provozní hygienu stravovacích zařízení, provozů potravinářské výroby a distribuce.
Schvaluje nové výrobky, zboží z dovozu a obaly.

- **Hygiena dětí a dorostu (mladistvých):**
Sleduje vlivy prostředí působící na tělesný i psychický vývoj dětí a mládeže, zásady výchovně-vzdělávacího procesu, posuzuje zařízení určená pro děti.

○ **Hygiena práce**

Studuje vlivy pracovního prostředí na zdraví jednotlivců i profesních skupin.

○

○ Epidemiologie

epi – nad; demos – lid; logos - nauka

lékařský obor zabývající se studiem
parametrů zdraví a nemoci v lidské populaci.

/příčinami vzniku a zákonitostmi šíření nemocí hromadného výskytu./

Významné osobnosti a objevy z historie oborů

- **Louis Pasteur** (1822–1895) – francouzský mikrobiolog; pasterizace; vakcína proti vzteklině
- **Edward Jenner** (1749-1823) – britský lékař první vakcína proti pravým neštovicím
- **Robert Koch** (1843-1910) - německý lékař a mikrobiolog objevitel původců tbc, cholery, anthraxu, hnisavé konjunktivitidy
- **Sir Alexander Fleming** (1881-1955) - skotský lékař objev bactericidního efektu lysozymu a penicilinu 1928,
- A mnozí další

- Zákon č.372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), v platném znění včetně prováděcích vyhlášek v platném znění
- Zákon č. 258/2000 Sb. O ochraně veřejného zdraví v platném znění (*Zákon č.267/2015 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, mění zákon č. 258/2000 Sb.*)

- Státní správu v ochraně veřejného zdraví vykonávají **orgány ochrany veřejného zdraví, kterými jsou:**
 - Ministerstvo zdravotnictví (hlavní hygienik)
 - Krajské hygienické stanice
 - Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra

1952 – vznik Hygienické služby /krajské a okresní hygienické stanice/

pobočky Státního zdravotního ústavu; Lékařská fakulta hygienická

po r.1989 – okresní hygienické stanice pod Okresní úřady, krajské hyg.stanice (KHS) pod Min.zdravotnictví,

část kompetencí přešla pod Ministerstvo životního prostředí a zemědělství,

rozšíření práce o podporu zdraví a zdravotní výchovu, prevenci civilizačních on.,

2002 – okresní hyg.stanice zrušeny, vznik územních pracovišť krajských hyg.stanic a zdravotních ústavů

2003 – vyčleněny laboratoře, pracoviště pracovního lékařství a poradny podpory zdraví → zdravotní ústavy

- KHS nyní

Úsek: správních činností
 odborných činností

- odbor hygieny obecné a komunální
- odbor hygieny práce
- odbor výživy a předmětů běžného užívání
- odbor hygieny dětí a mladistvých
- odbor protiepidemický

- Zdravotní ústavy

- Státní zdravotní ústav – odborné zázemí (sídlo v Praze a v Ostravě)

- Zaměření i rozsah činnosti orgánu ochrany veřejného zdraví je preventivní, vykonává zdravotní dohled nad dodržováním zásad ochrany zdraví, které jsou zakotveny v hygienických předpisech.
- **Hygienické předpisy** - vydává hlavní hygienik prostřednictvím MZ ČR, jsou publikovány ve **sbírkách hygienických předpisů**.
- Další hygienické předpisy jsou **v Českých státních normách** anebo upraveny zvláštními právními předpisy-vyhláškami MZČR.
- Mimo státní dozor se orgány ochrany veřejného zdraví podílí na programech, spojených s prevencí nemocí a podporou zdraví.

Programy prevence infekčních nemocí

Programy podpory zdraví a prevence neinfekčních nemocí

Celostátní monitorování zdravotního stavu obyvatel

.....

- K praktickým úkolům orgánu ochrany veřejného zdraví patří státní zdravotní dozor, pro tyto úkoly má orgán ochrany veřejného zdraví podle zákona širokou pravomoc.
- Státní zdravotní dozor vyjadřuje stanoviska formou rozhodnutí, má právo ukládat pokuty.
- Při výkonu státního zdravotního dozoru orgány ochrany veřejného zdraví v rozsahu své působnosti dozírají, zda osoby plní povinnosti stanovené k ochraně veřejného zdraví podle zákona.

Hygiena

Použitá literatura:

- CINGLOVÁ, L. *Hygiena*. Učební texty pro trenérskou školu FTVS. Praha 2002, FTVS UK. 74 s. ISBN 80-86317-25-0
- GOPFERTO VÁ, D., JANO VSKÁ, D., DOHNAL, K. *Mikrobiologie, imunologie, epidemiologie, hygiena*. Praha: Triton. 2002. s. 148. ISBN 80-7254-223-0
- TUČEK, M., SLÁMOVÁ a kol. *Hygiena a epidemiologie pro bakaláře*. Praha: Karolinum. 2012. 214 s. ISBN 897-80-246-2136-4
- <http://www.spolecnost-hygieny.cz/dokumenty/koncepce-C5.pdf>
- Obr.1 Autor: I, Sailko, CC BY-SA 3.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=11821138>